

השומר שם שלושים ושנים שומרים

מָה עָשָׂה הַשּׁוֹמֵר, אָמַר, אִם אָנִי אֶהְיֶה לְבַדִּי בְּאֶלֶּה
הַנְּתִיבוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּים אֱלֹ
הַנְּתִיבוֹת. וְעוֹד כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כִּי לִי קִמְצָן הוּא מֶלֶךְ
זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה מֵאַחַר שֶׁהוּא שֵׁם רַק שׁוֹמֵר אֶחָד בְּמִקּוֹם ל"ב שׁוֹמְרִים. לְכֹךְ שֵׁם
שׁוֹמֵר זֶה, שׁוֹמְרִים אֲחֵרִים עַל הַנְּתִיבוֹת אֵלֶּה שֶׁהֵן
שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת וְזֶהוּ הַטַּעַם לְמָה יֵשׁ ל"ב חוֹטִים בְּצִיצִית.

תכלת בציצית להורות שזה שייך למלך ולא לשומרים

וּמֵאִי טַעַמָּא דְתַכְלֶלֶת וּמָה הַטַּעַם שֶׁמִּטִּילִים תְּכֵלֶת בְּצִיצִית אֵלֶּה הוּא יוֹבֵן
ע"פ המשל הנ"ל כי אָמַר הַשּׁוֹמֵר שְׁמָא יֹאמְרוּ
הַשּׁוֹמְרִים, הֲגֵן שְׁלִי הוּא. נָתַן לָהֶם סִימָן, רְאוּ הַסִּימָן
לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא שְׁלֹו, שֶׁהֲגֵן הִזָּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא
תְּקַנָּם, וְאִינָם שְׁלִי וְהִנֵּה חוֹתְמוֹ וּמִשׁוֹם כֵּךְ יֵשׁ תְּכֵלֶת בְּצִיצִית לְהוֹרוֹת
שֶׁזֶה שֵׁיךְ רַק לְמֶלֶךְ וְלֹא לְשׁוֹמְרִים.

משל למלך ובתו שהיו להם עבדים

מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֵה לְמֶלֶךְ וּבִתּוֹ שֶׁהָיוּ לָהֶם
עֲבָדִים, בְּקִשׁוֹ לֵילֵךְ מִרְחוֹק, פָּחְדוּ מִן אֵימַת
הַמֶּלֶךְ. נָתַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פָּחְדוּ מִן הַבֵּת וּנְתַנָּה
לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ, מֵעַתָּה בְּשָׁנֵי סִימָנֵינוּ אֱלֹו (תהלים קכ"א)

הלימוד היומי

יְהוָה יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. [רסא]. • (עוד שם)
 וּמֵאֵי נִיְהִי וּמֵי זוּ הַבַּת, אֶרְיָן דְּנִחְצָבָה מִמְּנָה שָׁמַיִם וְהִיא
 כִּסְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְהֵינּוּ שֶׁהַבַּת הִיא הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא כִּסֵּא אֵל
 ז"א הַנִּקְרָא הַקַּב"ה. וְהִיא אֶבֶן יִקְרָה, וְהִיא יַם הַחֲכָמָה. וּכְנִגְדָּהּ
 תְּכַלֵּת בְּטָלִית צִיצִית.

תכלת דומה לים והים לרקיע והרקיע לכסא הכבוד

דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַה נִּשְׁתַּנָּה (דְּאָמַר) תְּכַלֵּת מִכָּל מִינֵי
 צְבָעוֹנִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּכַלֵּת דּוֹמָה לַיָּם. וְהֵם דּוֹמָה

אור הרשב"י

שומרים על ל"ב הנתיבות, ומשום כך יש ל"ב חוטים בציצית.

והטעם שיש בה פתיל תכלת, הוא בגלל שאמרה המלכות שמא יבאו חוטי הציצית ויאמרו שאלו ל"ב הנתיבות הם שלהם, ולכן היא נתנה בהם סימן של פתיל תכלת להורות בזה שהם של המלכות. ואמרה להם ששורשם הם של מלך החכמה שאת אלו ל"ב הנתיבות הוא תיקנם והם לא של המלכות, וזה חוטי הלובן שבציצית הוא סימן שהם לא שלה אלא של החכמה.

והוא משל למלך ובת שהם חכמה ומלכות שהיו להם עבדים שהם חוטי הציצית והם ביקשו לילך אל מקום רחוק והם פחדו ממלך החכמה ומהבת שהיא המלכות, ומשום כך החכמה נתן בהם את הסימן של חוטי הלובן שבציצית והבת שהיא המלכות נתנה בהם את הסימן של פתיל התכלת ועי"כ אמרו חוטי הציצית ה' ישמרך מכל רע וגו' (רחש לבי).

[רסא] ועתה נבוא לבארו ע"פ הסוד שהנה יש קושיא למה מטילים תכלת בציצית ופירושו שהואיל וחוטי הציצית גם הלבן וגם התכלת שניהם רומזים לשכינה שהיא מלכות, אם כן למה מטילים בציציות שרומזות למלכות חוט שצבעו תכלת שהוא כנגד דיני המלכות ולא די להטיל בה רק חוטים לבנים הרומזו לרחמי המלכות. ועוד קשה למה מניינם הוא ל"ב.

ועל זה משיב שהוא משל למלך שהוא החכמה שהיה לו גן נאה, שהוא הבינה הנקראת גן לחכמה, ולחכמה יש ל"ב נתיבות והוא שם את המלכות שתהיה שומרת עליהם, והוא הודיע למלכות את מוצאהו ומבואיהו, ואמר החכמה למלכות שתשמרם מאחיזת הקלי' לכל יתאחזו בהם, וציווה עליה שתשגיח על כל נתיב ונתיב מהם ושתתקשר עימהם בכל יום ועי"כ יושפע לה שפע וכל טוב מהם. ומה עשתה המלכות, היא שמה את הציצית עם הפתיל תכלת בכדי שהם יהיו

לָרְקִיעַ וְהָרְקִיעַ הַזֹּמָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד. שְׁנֵאמַר (שמות כ"ד)
 וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנַּת
 הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר וּכְתִיב כְּמִרְאֵה אֲבֵן
 סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶף [רסב]. (ע"כ מההשמטות).

ארבעה מלכים כנגד ארבעה עדים

**תָּאנָא בְּרִזָּא דְסַפְרָא דְעֲנִיעוֹתָא, אַרְבַּע מַלְכִין נִפְקִין
 לְקַדְמוֹת אַרְבַּע סְהָדִי** ולמדנו בסודות שבספרא דעניעותא פרק

ה' שיש ארבעה מלכים היוצאים כנגד ארבעה עדים, דהיינו שיש ארבעה מלאכים המזהירים את האדם בבקר שאחד מזהירו על שמירת רגליו ואחד על שמירת עיניו ואחד על שמירת פיו ואחד על שמירת ידיו והם יוצאים כנגד ארבעת הציציות שגם הם מזהירים את האדם ואומרים לו 'ולא תתורו וגו' ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלוהיכם'. בְּהוֹ
 תְּלִיין פִּעֲנָבִים בְּאֵתְפֻּלָּא, צְרִירֵן בְּהוֹ ז' רְהִיטִין, סְהָדִין
 סְהָדוֹתָא. וְלֹא קִיִּימִין בְּדוּכְתִּיָּהוּ ואלו המלכים הם תלויים בציצית
 כענבים באשכול וכן נקשרים בהם שבעה רצים המעידים עדות על מעשי בני האדם והם
 אינם עומדים במקומם מאחר שהם תמיד משוטטים בעולם בכדי לראות את מעשי בני האדם
 (וכפי שיתבאר מאמר זה לקמן בע"ב). (דף קע"ה ע"ב)

אור הרשב"י

ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה
 לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר, וכתוב:
 כמראה אבן ספיר דמות כסא.

[רסב] כדאיתא בסוטה דף יז עמוד א' דתניא,
 היה ר"מ אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני
 צבעונין? מפני שהתכלת דומה לימ, וים דומה
 לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר:

הלימוד היומי

כמה עדים עשה הקב"ה בכדי להעיד על בני האדם וכולם הם עומדים כנגדו ומייעצים לו שילך בדרך הישר שאת זה הם יעידו עליו

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, כַּמָּה סַּהְדֵי עֶבֶד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַסְהָדָא בְּהוּ בְּבִנֵי נֶשְׂא, וְכִלְהוּ בְּעֵיטָא וּבְסַהְדוּתָא קִיּוּמִין לְקַבְּלֵיהּ ובביאור המאמר של ספרא דצניעותא אמר

רבי יהודה כמה עדים עשה הקב"ה בכדי להעיד על בני האדם וכולם הם עומדים כנגדו ומייעצים לו שילך בדרך הישר שאת זה הם יעידו עליו. **קָם בְּצַפְרָא אוֹשֵׁיט רַגְלוֹ לְמַתְדָּ, סַּהְדֵיִּיא קִיּוּמִין לְקַבְּלֵיהּ, מְכַרְיִזִין וְאֹמְרִין,** (שמואל א ב) **רַגְלֵי חֲסִידֵיו יִשְׁמֹר וְגו'** וכאשר האדם פוקח

את עיניו בבוקר והוא פושט את רגליו בכדי ללכת בהם או אלו העדים עומדים כנגדו והם מכריזים ואומרים לו 'רגלי חסידיו ישמור', דהיינו שלא יחשוש האדם ללכת בדרכי החסידות ולפנים משורת הדין כי הוא לא יכשל בזה מאחר שהקב"ה ישמרהו מכל מכשול וכן שלא יחשוב שיש הנאה אם ישתמש ברגליו לדבר עבירה מאחר שהקב"ה מחשיך לרשעים את הדרך (רמ"ק). (קהלת ד) **שְׁמֹר רַגְלֶךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ** וכן הם אומרים לו

'שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים', דהיינו שלא יגרום ע"י העוונות שעושה ברגליו שיהיה אחיזה לחיצונים בשכינה הנקראת אלהים. (משלי ד) **פַּלֵס מִעַגַל רַגְלֶךָ** וכן הם אומרים לו 'פלט מעגל רגליך', דהיינו שיאחז האדם במצוות ובמעשים טובים משני

הצדדים שהם דרך החסידות מצד ימין של החסד ושמור רגליך מצד הגבורה וכך לא יהיו כל מעשיו נוטים לצד אחד בלבד (רמ"ק). **אֲפַתַח עֵינָיו לְאַסְתַּכְּלָא בְּעֵלְמָא, סַּהְדֵיִּיא אֹמְרִי,** (משלי ד) **עֵינֶיךָ לְנוֹכַח יְבִיטוּ** וכאשר

הוא פוקח את עיניו בכדי להסתכל בעולם העדים אומרים לו 'עיניך לנוכח יביטו', דהיינו